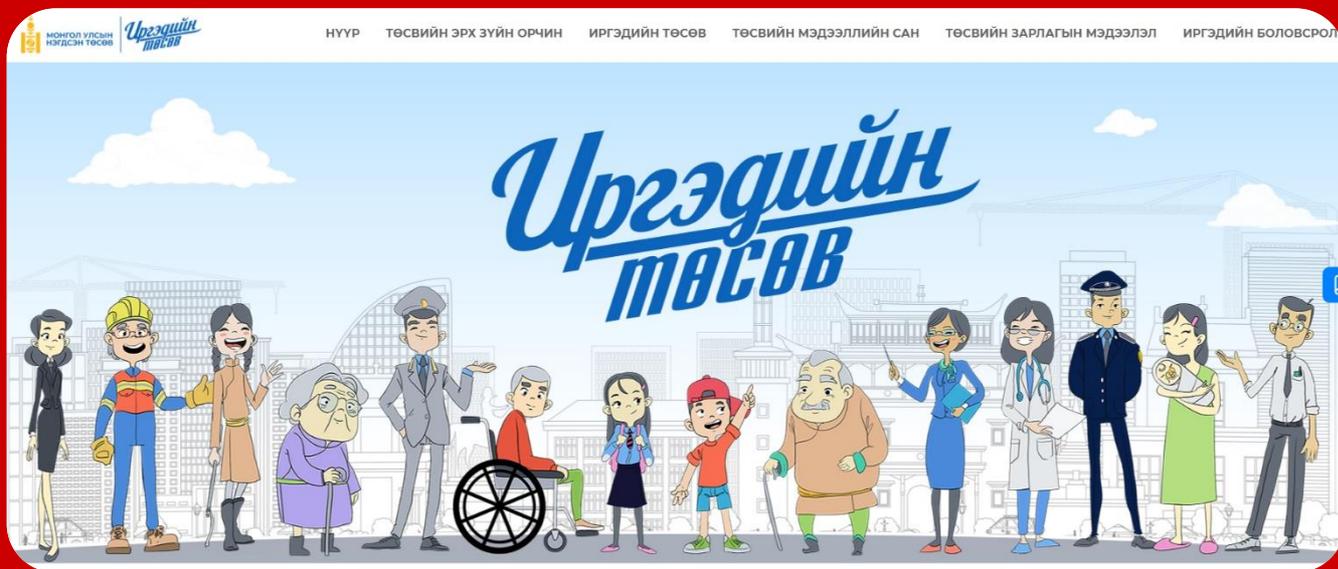

АРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

“ОРОН НУТГИЙН 2024 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨЛД ДҮГНЭЛТ ӨГӨХ” ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ДҮНГЭЭС

Аудитын дэлгэрэнгүй
тайлантай танилцана уу.

Орон нутгийн төсвийн орлогыг 777.1 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэх боломжтой, нийт хөрөнгө оруулалтын 81.6 хувь нь төсөвлөлтийн шаардлагыг хангасан байна.

"ОРОН НУТГИЙН 2024 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨЛД ДҮГНЭЛТ ӨГӨХ" ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТ

АГУУЛГА

БҮЛЭГ 1.

Орон нутгийн 2024 оны төсвийн төсөл нь дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын үзэл баримтлалд нийцсэн боловч аймгийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөг батлаагүй байна

БҮЛЭГ 2.

Төсвийн орлогыг төсвийн тухай хуулиар батлагдсан хэмжээнд төлөвлөсөн бөгөөд зарим нэр төрлийн орлогыг нэмэгдүүлэх боломж байна

БҮЛЭГ 3.

Орон нутгийн төсвийн зарлагыг төсвийн тухай хуулиар батлагдсан хэмжээнд төсөв захирагч бүрээр төлөвлөсөн байна

БҮЛЭГ 4.

Төсвийн төсөлд тусгагдсан нийт хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтийн 81.6 хувь нь төсөвлөлтийн шаардлагыг хангасан байна

Өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилт 75.7 хувь байна

ОРОН НУТГИЙН 2024 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨЛД ДҮГНЭЛТ ӨГӨХ АУДИТ

Орон нутгийн 2024 оны төсвийн төсөл нь дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын үзэл баримтлалд нийцсэн боловч аймгийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөг батлаагүй байна

» Орон нутгийн 2024 оны төсвийн төслийг 159 төсөв захирагчдын 2024 онд хэрэгжүүлэх хөтөлбөрийн зорилт, хүрэх үр дүнгийн талаарх тоон болон чанарын шалгуур үзүүлэлтээр боловсруулсан бөгөөд нийт 12 хөтөлбөр, 27 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр 70,296.1 сая төгрөг төсөвлөсөн байна.

» Аймгийн 2024 оны орон нутгийн төсвийн төсөлд тусгагдсан 57 төсөл арга хэмжээ нь аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн 8, аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 6 зорилттой агуулгын хувьд нийцэж байна.

» Аймгийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөг батлаагүй, жилийн эцсийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэхээр төлөвлөж байгаа тухай аймгийн ИТХ-ын 2023 оны 11 дүгээр сарын 21-ны өдрийн 113 тоот албан бичгээр хариу ирүүлсэн нь Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.6-д Аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал Аймаг, нийслэл, хотын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөний төслийг жил бүрийн 10 дугаар сарын 01-ний дотор батална” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

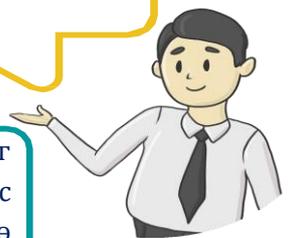
ОРОН НУТГИЙН 2024 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨЛД ИРГЭДИЙН ОРОЛЦОО

Аймгийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөг Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.6-д заасан хугацаанд баталж байх зөвлөмжийг аймгийн ИТХ-д хүргүүллээ.

» Орон нутгийн 2024 оны төсвийг иргэдээр хэлэлцүүлэх ажлын хэсгээс 2024 онд хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээнд Соёл, боловсрол, эрүүл мэнд, байгаль орчин, тариаланчдын нээлттэй форумуудыг зохион байгуулж оролцогчдоос давхардсан тоогоор 620 саналыг авч нэгтгэсэн байна

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН НИЙТ ОРЛОГО

ЭДИЙН ЗАСГИЙН АНГИЛЛААР

/сая төгрөг/

Орон нутгийн 2024 оны төсвийн орлогыг Төсвийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн дагуу татварын 19 нэр төрөл, татварын бус 4 нийт 23 нэр төрлийн орлогын хүрээнд төлөвлөсөн байна. Нийт орлогын 60%-ийг цалин хөлсний албан татвар эзэлж байна.

ОРОН НУТГИЙН 2024 ОНЫ ТӨСВИЙН ОРЛОГЫГ 777.1 САЯ ТӨГРӨГӨӨР НЭМЭГДҮҮЛЭХ БОЛОМЖ БАЙНА.

№	Орлогын нэр	Сангийн яамны хянасан дүн	Аудитын боломжит санал	Нэмэгдүүлэх хэмжээ
1	Хадгаламжийн хүүгийн орлогоос тооцох татварын орлого	1,500.0	1,600.0	100.0
2	Төрийн болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй хөрөнгө борлуулсны орлого болон түрээсийн орлого	20.0	62.2	42.2
3	Цалин хөлсний орлогын албан татвар	10,440.0	11,074.9	634.9
Нийт дүн		11,960.0	12,737.1	777.1

“ Орон нутгийн 2024 оны төсвийн орлогыг аудитын явцад цуглуулсан нотлох баримт материалд үндэслэн дараах 3 нэр төрлийн орлогыг Сангийн яамны хянасан дүнгээс нийт 777.1 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлэх саналыг хүргүүлж байна.

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН НИЙТ ЗАРЛАГА

Орон нутгийн 2024 оны төсвийн зарлагын саналыг нийт **46,726.7** сая төгрөгөөр төлөвлөн Сангийн Яаманд хянуулахаар хүргүүлснийг **7,014.8** сая төгрөгөөр буюу 15.0 хувиар нэмэгдүүлэн хянаж, Монгол Улсын 2024 оны нэгдсэн төсвийн тухай хуулиар аймгийн төсвийн зарлагыг **53,741.1** сая төгрөгөөр баталсан байна.

Нийт
**53,741.1 сая
төгрөг**

Зардлын ангилал, эзлэх хувь

- Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал **24%**
- Цалин хөлс, шимтгэл **42%**
- Бусдаар гүйцтгүүлсэн төлбөр хураамжийн зардал **14%**
- Бусад урсгал зардал **9%**
- Хөрөнгийн зардал **7%**
- Урсгал шилжүүлэг, тэтгэмж **4%**

Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх арга хэмжээний зардлыг төлөвлөхдөө хөтөлбөрийн үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоо хэмжээний үзүүлэлтээр төлөвлөөгүй нь төсвийн хөрөнгийг зориулалт бус зарцуулах эрсдлийг бий болгож болзошгүй байна.

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ЕРӨНХИЙ ДАНС 2,224.7 сая төгрөг

Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх арга хэмжээний зардалд хуваарилсан байдал

Аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр хэрэгжүүлэхэд **1,100.0** сая төгрөг

Үндэсний болон дэд хөтөлбөрүүд хэрэгжүүлэхэд **660.0** сая төгрөг

Аймгийн 2024 оны хөгжлийн төлөвлөгөө болон Сайд нартай хамтран ажиллах гэрээний үүргийг хэрэгжүүлэхэд **464.7** сая төгрөг

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

Аймгийн 2024 оны төсвийн төсөлд аймгийн ОНХС, авто замын сан, ОНТХО-ын эх үүсвэрээс санхүүжүүлэх нийт 13,732.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 57 төсөл, арга хэмжээг 11,184.8 сая төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр тусгасан байна.

Төсөвлөлтийн шаардлага

1

Аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөртэй 57 төсөл, арга хэмжээ уялдсан.

2

Аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлтэй 36 төсөл, арга хэмжээ уялдсан.

3

Аймгийн 2024 оны хөгжлийн төлөвлөгөөтэй 57 төсөл, арга хэмжээ уялдсан.

4

Авто замын сангийн 1,157.6 сая төгрөгийн 1 төсөл, арга хэмжээ нь ажлын даалгавар, ТЭЗҮ, зураг төсөвгүй.

5

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 900.0 сая төгрөгийн 3 төсөл, арга хэмжээ нь ажлын даалгавар, зураг төсөвгүй.

Нийт хэрэгжих төслийн тоо

57

Нийт төсөвт өртөг

13,732.9 сая ₮

2024 онд санхүүжих дүн

11,184.8 Сая ₮

Соёл /их засвар/

2 төсөл
532.6 сая ₮
532.6 сая ₮

Авто зам

1 төсөл
1,157.6 сая ₮
1,157.6 сая ₮

Багийн төв, уст цэгийн барилга

4 төсөл
650.0 сая ₮
650.0 сая ₮

Бусад төрийн байгууллага

/их засвар, тохижилт/
12 төсөл
2,958.5 сая ₮
2,788.5 сая ₮

Сургууль /их засвар/

11 төсөл
2,679.3 сая ₮
1,802.5 сая ₮

Цэцэрлэг /их засвар/

2 төсөл
1,082.4 сая ₮
500 сая ₮

Эмнэлэг /их засвар, тохижилт/

3 төсөл
739.7 сая ₮
739.7 сая ₮

Аймгийн 2024 төсвийн төсөлд тусгасан хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээний санхүүжих дүнгийн 81.6%-тай тэнцэх төсөл арга хэмжээ нь төсөвлөлтийн шаардлага хангасан байна.

АУДИТЫН ДҮН

Аудитаар нийт 2,057.5 сая төгрөгийн зөрчил дутагдал илэрсэнд 4 зөвлөмжийг аймгийн ИТХ, Засаг даргад хүргүүлээ.

АУДИТЫН ЗӨВЛӨМЖ

Аймгийн ИТХ-ын даргад

1

Аймгийн тухайн жилийн хөгжлийн төлөвлөгөөг Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.6 дэх хэсэгт заасан хугацаанд баталж байх

Аймгийн Засаг даргад

1

Авто замын сангийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх “Цэцэрлэг хотын төв доторх хатуу хучилттай авто зам, засвар арчлалт, тохижилт”-ын ажилд Төсвийн тухай, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд заасны дагуу төсөвлөлтийн шаардлагыг хангуулж ажлын даалгавар, ТЭЗҮ, зураг боловсруулсан байх

Аймгийн орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн “Малчдын өвс, тэжээлийн агуулах, саравч барих” (Хашаат, Өндөр-Улаан, Ихтамир, Булган сум), “Аймгийн хог хаягдлын цэгийг цэгцлэх”, “Өндөр-улаан сумын 420 хүүхдийн хичээлийн байрны засвар”-ын ажлуудад зураг төсөв, ажлын даалгавар боловсруулах, ашиглалтын зардлыг тооцож, орон нутгийн төсөвт нөлөөлөх нөлөөллийн талаарх дүгнэлтийг гаргах

2

3

Төсвийн төсөлд Төсвийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйл, Төрийн хэмнэлтийн хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.3.3-д тус тус заасан төсөвлөлтийн шаардлагыг хангасан төсөл, арга хэмжээг тусгаж байх

